

Kotoa leikkaukseen Ihon puhdistus ja desinfektio ennen leikkausta

Eija Similä
Sairaanhoitaja, hygieniavastaava
Keskusleikkausosasto
Oulun yliopistollinen sairaala
eija.simila@ppshp.fi
p. 08 3152202

Ihon kunnon merkitys

- Ehjä iho ihmisen paras suoja mikrobeja vastaan
- Ihon kunto haurastuu vanhetessa, eri sairauksista johtuen
- Tulisi peseytyä päivittäin ? Toisaalta liiallinen peseytyminen on haitaksi se poistaa iholta suojaavan rasvan ja aiheuttaa ihon kuivumista
- Atooppisen iho; suojaava rasvavaippa uusiutuu tervettä ihoa hitaammin ja vesi haihtuu ihon syvemmistä kerroksista vapaammin: siksi ihon pintakerros kuivuu.
- Suihku pelkällä vedellä, pesu saippualla, pesuvoiteilla, ja se suomalaisen rakastama sauna ja peseytyminen kaikelle on paikkansa, kunhan puhdasta tulee

Leikkauspäätös

- Tehdään yleensä viikkoja ennen ajateltua toimenpidettä valmistautuminen
- Huolehditaan perussairaudet hyvään tasapainoon mm. diabetes
- Hoidetaan hampaat ja suu
- Tupakkalakko tai lopetus
- Pullonkorkki kiinni tai tiukemmalle
- Terveellinen ruokavalio, lisäravinteet?
- Huolehditaan iho hyvään kuntoon
- Hoidetaan ihon rikkeymät, hankaumat, haavaumat käytetään tarvittaessa perusrasvaa kuivaan ihoon
- Preoperatiiviset chorheksidinipesut ?

Kotona asuva potilas

- Leikkauspäätöstä tehtäessä tulisi ohjata potilasta riittävästi, niin että potilas ymmärtää mikä merkitys valmistautumisella on
- Olisiko ohjaustilanteessa hyvä olla joku ”kaveri” ?
- Kuka auttaa jos omat voimavarat eivät riitä?
vanhukset, monisairaat, henkilöitä joiden toimintakyky on rajoittunut

Omaiset ? Kotisairaanhoido? Kotipalvelu?

Onko heitä ohjeistettu riittävästi?

Onko aikaresusseja auttamiseen?

Laitoksessa tai vuodeosastolla oleva potilas

- Yleensä toiminnoissaan avun tarpeessa oleva henkilö
- Kolonisoitunut laitospaikan mikrobeilla
- Hoitohenkilökunnan tehtävä avustaa potilasta ja huolehtia että em. asiat tulee huomioiduksi
- Tehtävät kirjataan ylös
- Potilas käytetään avustettuna peseytymässä leikkausta edeltävänä iltana, pestään vedellä ja saippualla, erityistä huomiota kiinnitetään napaan, taive- ja genitaalialueisiin, hiukset pestään
- Iho kuivataan, tarvittaessa käytetään perusrasvaa
- Puetaan puhtaat vaatteet ja vuode petataan puhtaaksi

Potilaan saapuminen sairaalaan

- Suuri osa potilaista tulee sairaalaan toimenpide aamuna
- Tarkistetaan onko em. hommat hoidettu
hammaslääkäri, verensokeritasapaino, lääkitys,
onko tupakkalakko onnistunut, tarkastetaan
ihonkunto

Mikäli on rikkeymiä, haavaumia tai muita infektiopesäkkeitä
leikkausta voidaan siirtää ja hoitaa iho kuntoon

- Ihokarvoja voidaan tarvittaessa lyhentää

Vuodeosastolta siirtyvä potilas

- Toivomus ja uskomus, että asiat on hoidettu kuntoon osastolla
- Ihokarvoja voidaan tarvittaessa lyhentää toimenpidealueelta toimenpideaamuna
- Liikkuva potilas käy joko itsenäisesti tai avustettuna pesulla
- Tarvittaessa käytetään suihkupaareilla pesulla
- Potilaalle puhtaat avopaita, housut ja sukat
- Kastelevalle potilaalle vaihdetaan puhdas vaippa
- Potilas tuodaan saliin puhtaalla vuoteella

Leikkaussali

- Tarkistetaan viillon paikka, onko piirretty, tarkistetaan ihon kunto viillon paikalta
- Potilas nukutetaan tai puudutetaan
- Laitetaan leikkausasento
- Hoitajalla on jo hiukset kokonaan suojaava hiussuojain viimeistään nyt puetaan kirurginen suu-nenäsuojain
- Aloitetaan toimenpidealueen ihon desinfektio

Puhdistus ja desinfektioaineita

➤ Ehjä iho;

70%-80 % denaturoitu etanoli , eri kauppanimillä

0,5% cholrhexidini 70% etanoli / isopropyylialkoholi

2% chlorhexidini 70% etanoli

2% cholrhexidini 70% isopropyylialkoholi

polyvidonijodi yhdessä alkoholin kanssa

Rikkinäinen iho tai limakalvot;

Steriili NaCl

Steriili aqua

Muut kaupalliset valmisteet

Toimenpidealueen desinfektio

- Desinfioi kädet 30 s. ja kokoa välineet
- Tehdaspuhdas pesusetti tai esim. kaarimalja ja pesusykeröitä desinfektioaine, tehdaspuhtaat suojakäsineet
- Avaa pesupakkaus
- Kaada desinfektioainetta sykeröiden tai harsotaitosten päälle
- Suojaa leikkaustaso katumiselta esim. kroonikkovaipalla
- Suojaa potilasta jäähtymiseltä, paljasta vain tarvittava alue
- Huomioi potilaan intymiteettisuoja

Potilaan ihon desinfektio

- Desinfioi kädet 30s ja pue tehdaspuhtaat suojakäsineet
- Iho desinfioidaan vähintään kahteen kertaan napakoin ottein riittävän laajasti puhtaasta likaiseen edeten ja mahdollisuuksien mukaan aluetta pienentäen.
- Viimeinen desinfektio kerta voidaan tehdä instrumenttiin kiinnitettyä sykeröä tai taitosta apuna käyttäen.
- Tärkeää on huomioida desinfektioaineen valumissuunta, mekaaninen puhdistaminen ja desinfektioaineen kuivuminen itsestään ennen suojaliinojen asettamista.

Desinfektioalueen värjäys

- Voit käyttää värjävää desinfektioainetta osoittamaan desinfektioaluetta
- Turvallisinta osoittaa pienin alue, joko rajaamalla tai värjäämällä koko alue
- Värjäystä ei käytetä;
- Kasvojen alueella, verisuonikirurgiassa

Likainen toimenpidealue

- Pese tarvittava alue ensin esim. vedellä ja saippualla, aqualla, keittosuolalla ja leikkaustaitoksilla tms.
- Saatavana erilaisia puhdistusliinoja
- Varaa kahdet välineet, ehjälle iholle oma, rikkinäiselle oma
- Etene puhtaasta likaiseen päin tai päinvastoin
- Jos puhdistat likaisen alueen ensin
- Poista käsiin, desinfioi kädet 30s , pue puhtaat käsiin
- Desinfioi puhdasalue

Hätäleikkaus

- Mm. tapaturmapaikalta suoraan saliin tulevat potilaat, kiireelliset rintakehänavaukset, massiivivuotopotilaat
- Aina ei ehdi puhdistaa tai desinfioida ihoa lainkaan
- Ei kannata käyttää suihkutettavaa denaturoitua alkoholia jos iho vielä märkä, kun käytetään sähköistä diadermiaa, syttymisvaara ja pelkkä suihkutetus ei riitä desinfiointiin tarvitaan myös mekaaninen hankaus

Kiitos ja
hyvää kotimatkaa

